

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)
Schönfeld Böske B.-nagybajom, Klein Lajos Makó, jegyesek.

Jakob József Ö., eljegyezte Friedmann Beiluskát, Kisvárdá. (Az opályi jesiva szívélyesen gratulál).

Mula Mena Udi' 'אה נלכבה ומה לכבוד ודידי חביבי ה' החתן כנשיק מיה הרב משה נירנואלד שיחי בהנאון אבדיקי יא'ע' לרגלי ארושי. שמואל בנימין שריינבער, נרעדיהאוא

Gesztner Imre (Amrom) Újpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerészdeleg. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kivánatra választékokat küld.

Brecht Mula Mena Udi' 'אה נלכבה ומה לכבוד ה' כארונים ההרף ובקי מאד נעלה. מה מסיק מרגליות וכו' הרב משה זכרי' הלוי סאללאק נ"י להתמנונו על כסא הרבנות דקיק אראמי והגליל ולרגלי ארושי עם בת הרב הנאון המנוח וציל דשם למול טוב ולברכה ישיבה הרמה דקיק הערמעלעיש

— BEKÜLDÖTT HIREK. Az újpesti T. B. jól sikerült szíjüm-ünnepélyt rendezett. Tórágeket mondtak: Friedländer S. elnök, Malek B., Gerstenfeld S., Leichtag rabbi, Katz I., Frank S. (Bpest), Kind B. (Rpalota) Leichtag H., Oberländer Zs. Az ünnepély bevételé az újpesti jesivanövendékek segélyezésére fordítottatott. — A szikszói T. B. Schück Manó főrabbi z. c. I. Jahrzeitját szíjümmele ünnepelte meg. Schück pest-szentlőrinci rabbi hadronja után beszélt: Schück Mór pesti egyetli rabbi, Weisz J. (Onga), Kirschner Z., Kaufmann J., Schück Sámuel. — A mezőcsáti T. B. új tisztikara: Glattstein M. elnök, Schwartz D. alelnök, Schirmer M. titkár, Schwarcz I. pénztáros, Frank Z., Róth K. választm. tagok. Altmann főrabbi magasröptű megnyitó beszédében vázolta az orth. ifjúság nemes hivatását. — A hévízi orth. templomot Schück Dávid nemesszalóki főrabbi avatta fel nagyhatású drósó keretében. — Sárospatakon a fiatal Schwarcz Juda rabbi, a dájon fia, a bészhamidrosban másfél-órás, mindvégig lebilincselő, óvációval fogadott hitszónoklatot tartott. — A csornai T. B. új tisztikara: Fleischmann M. elnök, Weisz Z. alelnök, Ungár M. pénztáros, Weisz J. jegyző. Választmány: Spielmann D., Silberstein A., Weisz M. — A félegyházi T. B. a köv. tisztikart választotta: Klein Imre elnök, Löwinger M. alelnök, Liebermann F. társelnök, Fleischmann Gy. titkár, Grosz S. pénztáros, Váradi L. ellenőr, Friedmann Zoltán, Klein Adolf gondnokok, Weiszmann S., Klein Gy., Krausz Andor tanácsnokok.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi út 57/b. Telefon. Cégneküli levelezés.

LÖWINGER SAMUEL Kaba. Házasság-közvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

OKL. TANITÓ, aki magántanulók előkészítésében (polg. és gimn.) nagy gyakorlatú bir, 1-2 családhoz vidékre ajánlkozik. „Perfekt német” jelige.

Fehérnemű-készítést és javítást legolcsóbban vállal: Weisz fehérneműkészítő, Bpest, VII. Klauzál-tér 16.

Gyermekkoszt, kevésbé használt, legmodernebb típusút, jó állapotban vesznek. Bpest, VII., Kertész-utca 48. II. emelet 8.

Uríszabó, cipész, elsőrendűek, vallásosak, elhelyezkedhetnek. Ungár metsző, Szirák.

Megbízható, szorgalmas, jó eladó rőföségédet felveszek, ki a falun való házalat bírja. „Csak a orth. lehet” jeligére levelek a kiadóba.

Gyermekek mellé keresek jó házból való, németül tudó fiatal, szerényigényű házias leányt. Schweitzer Ignác, Salgótarján.

Nyugdíjazott tanítónál Bratislavában 2-3 gyermek a jövő tanévre teljes penzióba felvétetik. Uj ház, minden komforttal, vallásos nevelés és korrepetálás. Bővebbet: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

Jó házból való fiu, textilüzletbe tanonknak azonnalra felvétetik. „Textilszakma” jeligére.

Szlovákiai városban levő nagy textilüzletembe benősülhet, intelligens, 30 év körüli szombattartó fiatalember, lehetőleg csehszlovák állampolgár. Címem: választóborítékkal. Márkus Lajosnál, Bonyhád.

Férjhezmenne helyes leány, 8000 pengő, bútor és kelengyével, 30-as szigoruan orthodox úrhoz. Ertesítést „Intelligens” jeligére kiadóba.

1000 pengő lelépést adna sámesz vagy hasonló állásért, fiatal nős gyermekekkel. „Ben Tajró” jelige.

Intelligens bochür nősülne. Leveleket választóborítékkal „Nem hozomány a fontos” jeligére a kiadóba.

KONYHABUTOROK
fehér és színes, legjobb kivitelben kaphatók a 34 éve közismert **MENDEL OVITS** asztalosnál. Bp. VIII., Fecske u. 2. Szombaton zárva. Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**
Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

Neuvirth Testvérek
Órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.
Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek tórálelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

PARÓKA
elsőrendű kivitelben a legjutányosabb áron
Visó Márknénál
VII. Király u. 1. (Orczy ház) kapható.

Orth. kóser penzió אסילו למחרדין Buda legjobb helyén a Svábhegy déli lejtőjén, május hó 1-én megnyit. Komfortos szobák. **Napi penzió 5 P-től** Allandó minjon **Ugyanott házhelyek olcsón eladó.**
Krausz Mór Park-penziója, I., Torbágyi-ut 110. Tel.: 65-2-75. Az 59-es végállomástól 10 perc.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG
AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót**
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., KERTÉSZ ÚCCA 48. Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791 EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kulföldre 25 P
Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

Korein Dezső: Lelki gyötrelmek

Nincs súlyosabb baja a jó embernek, mintha fájdalmas érzéssel tehetetlenül áll szenvedő embertársa mellett. Kétszeresen súlyos a lelki baja, ha ezen szenvedő ember: *édes testvére is*. Így vagyunk mi zsidók, németországi hittestvéreink mártír szenvedéseivel szemben. Szeretnénk segíteni, szeretnénk testvéreink szenvedéseit megosztani, de nem tudjuk, hogyan? Szeretnénk rab testvéreinket börtönükből kiszabadítani, de marcona porkolábok szuronyába szaladnánk bele, amivel azonban rabtestvéreink mégsem segítenék. Mert mit tehet a szíjra fűzött rabszolga és mit tehetett az összekötözött vak Sámson? Megpróbálta a zsidóság több országban a gazdasági bojkottot, amely a zsidó szolidaritás fényes bizonyítványát állította ki róluik. Igaz ugyan, hogy ezzel nagyot vágtunk a vad german koponyára, de úgylátszik, ez a koponya kökemény és csak még súlyosabb ütésre reagál. Mert eddig még semmit sem enyhült szerencsétlen német hittestvéreink helyzete. *Napról-napra jönnek a tönkretett és kiüldözött menekültek*. Ez a német náciörület nem oly egyszerű dolog, mert nem holmi liliputi országról van szó, hanem Európa legkulturáltabb és legnagyobb katonáállamáról.

Mi, kívülálló szenvedő testvérek, sajnos közvetlenül vajmi keveset tehetünk a felszabadítás érdekében. Felráztuk a művelt nemzetek lelkiismeretét a bestialitások ellen, bojkott, tiltakozó gyűlések és felvonulásokkal. Megalakítottuk minden fővárosban a német menekülteket segélyező irodákat. Ezek azonban mind igen gyenge balzsamok a sajnó sebekre. Csak **egy külső nagyhatalom hathatós beavatkozása segíthetne a dolgon.** Hisz az egyetemes emberiség szent ügyéről van szó, amely elől nem volna szabad hipokrita kifogásokkal, hogy

nem lehet egy állam belügyeibe avatkozni — elzárkózni. A multban is történtek hasonló esetekben külső közbelépések az elnyomott kisebbségek érdekében. Annak idején az örmény mézárások is török belügyet, a pogromok orosz belügyet jelentettek, mégis megmozdult az egész világ. *És az emberi érzés, a jog és erkölcs alapvető igazsága, a szellem szabadsága nem egyetemes közös belügye a civilizációnak?* Az emberi méltóság lábbaltiprása pedig oly égbekiáltó bűn, hogy annak megtorlása a legsürgösebb diplomáciai feladat lenne. *Elvégre mégsem lehet Európa kellő közepén az emberiség jogi és erkölcsi birtokállományát középkori ököljoggá lesüllyeszteni.* Már pedig hitlerországban ma ez történik.

Felmerült még a szállítómunkások szakszervezeteinek Németország elleni nemzetközi sztrájkja is, ami azonban érthetetlen módon egyelőre elmaradt. Pedig ez is egyik hatalmas fegyvere volna a barbarizmus letörésének. Hátra maradt tehát még: egy javunkra szolgáló belső politikai fordulat, vagy az idő, amely utóbbi már annyi sebet gyógyított és annyi baj jobbrafordulását segítette elő.

Nem tehetünk tehát mást, mint — bár vérző szívvel a várakozásnak egy cseppet sem kényelmes és idegölő álláspontjára helyezkedve — Izrael örözüjéhez könyörögni, hogy úgy, mint a multban, most is mentse meg szenvedő gyermekeit, az ő kiválasztott népet a végpusztulástól. Míg ez bekövetkezik, maguk a német nagytömegek is látni fogják majd, hogy a hitlerizmus által erőszakkal felvetett problémákat: sem osztályharcokon, sem felekezeti hárszákon, sem pedig gazdasági és társadalmi válságokon, még kevésbé egyéni és tömegtragédiákon keresztül megoldani nem fogják. *Addig azonban, míg emnek a zavart*

örületnek bosszorkánytánca meg fog állni, szerencsétlen hittestvéreink részben mártíréletet, részben pedig mártírhalált szenvednek. A náciizmus elvetemült kalandorjainak nyomán szomorú emléklük csupán egyéni és tömegtragédiák fognak maradni. A tragédia hősei, úgy mint a multban, ismét nagyrészt a kiválasztott nép kebeléből fognak kikerülni. *Ez a szomorú szerep már évezredek óta a mi privilegizált osztályrészeink.*

Nagy szomorúságunk mellett megelégedéssel regisztrálható a legújabb nemzetközi zsidó segélyakciónál szóló híradás, amely szerint 25 millió dolláralap összegyűjtése van napirenden, hogy abból sok ezer rászoruló, főleg német zsidó családot telepíthessünk Palesztinába. Ezen alaphoz az Egyesült Államok zsidósága máris 8 milliót jegyzett.

A történelem tanúsága szerint: mi zsidók ugyan kerestül mentünk már tűzön-vízen és a világ minden poklán, azonban a mai antiszemitizmus a zsidótámadás új módszerét találta ki.

A hitlerelmélet szerint ugyanis ma nem az erkölcsi és szellemi öröket, nem a szíveket és veséket vizsgálják meg, hogy aszerint osztályozzák az embereket, hanem vérpróbákat vesznek, hogy elég tiszta fajszármazású-e a Harmadik Birodalom állampolgára.

Hogy ez a módszer tisztán örület és egyáltalán sem tudományos, sem etikai szempontból nem állja meg helyét, már régen bebizonyosodott dolog. Viszont azonban örület és céltudatos gonoszság ellen kár érveket felsorakoztatni.

Mindenesetre azonban, egy tanulságot levonhatnak németországi hittestvéreink az ottani szomorú állapottokból: ne akarjanak minden alkalommal a másfelekezeti polgártársaiknál jobb hazafiak lenni. Tegyük meg ha

zárjukkal szemben a másfelekezetűekkel teljesen egyformán, úgy is, mint adófizető polgárok, úgy is, mint a haza hűséges gyermekei, kötelességüket, de ne akarjanak hazafias cselekedetekben minden másfelekezetű polgár

társaikat túllícitálni. Mert lám, mit értek el a túlfűtött nacionalizmusukkal? Ők mindig „*Deutsche Staatsbürger jüdischen Glaubens*” cifra hívalkodással léptek fel. Most már sajnos szívesen megelégednének, ha a címzést

fordított sorrendben ezentúl *Jüdische Glaubensbrüder und deutsche Bürger*, használhatnák. Elvégre a sok szenvedés után valamivel tartoznak emberi méltóságuknak és a zsidó önértéknek is.

Az elzsidótlanosítás gátjai

A „Zsidó Ujság” legutóbbi számában Schwarcz úr, a szerencsi orthodox hitközség jegyzője szembeszökő példákat hoz fel a héber név pontos ismeretét illetően. Szomorú ugyan, hogy orthodox közönség előtt bővebben kelljen magyarázni, milyen fontos vallási értelemben a zsidó név pontos ismerete, de szemébe kell nézni a valóságnak s igyekezni kell gátat vetni a rombolásnak. A héber név ismeretének elhalványulása és ennek szomorú következményei rávilágítanak bölcsseink ama kijelentésére: „Három dolog tartotta meg őseinket az egyiptomi rabságban: megőrizték ruházatukat, nyelvüket, s nevüket” — Valóban ez a három alkalmas az elzsidótlanosítási folyamat feltartóztatására. A mi viszonyaink mellett mind a három pillért alámossa az idők árja.

Ruházat tekintetében teljesen elaszimilálódunk: ha egy speciálisan kimondott zsidó öltözött ruhát viselő embert látni, még az orthodox zsidó is megfordul utána. Az öltözet speciális zsidó voltát már annyira mellőztük, hogy sokan igen lanyhán kezelik a kender- és gyapjú keverését (saatnéz) eltöltő törái szabvány megtartását. A saatnéz tilalmának konzekvenciája súlyos, s rabbijaink e tekintetben a szószerűről inthetnek híveiket.

Valamivel jobban állunk „nyelv” dolgában, de nem egészen jól. A héber nyelv még él nálunk, mint irodalmi nyelv, mint imáinknak nyelve. Arra kellene mindenestre törekednünk, hogy ne legyen írástudó, vagy talmid-chóchom, aki ne tudna

helyesen s hibátlanul héberül írni. (Ezt a követelményt már több alkalommal hangoztatta Sussman rabbi úr. — Szerk.)

A zsidó névvel eddig a legjobban állunk. Fel sem lehetett tételezni, hogy egy orthodox hitközségben akadnak zsidók, akikre azt lehetne mondani: „b'li sém” — nem sémiták, mert a „sém” ismerete elveszett náluk... A régi időkben a machzor előlapjára írták be a pontos héber nevet. Most ezt a szerepet a pontosan vezetett felekezeti anyakönyv van hivatva átvenni, amire a „Zsidó Ujság” cikkírója is ráutal.

Nagyon célszerűek az ilyesféle mementók, eszünkbe juttatják azt: „lassú víz partot mos”, ami azt jelenti, hogy az idők árja nyaldossa a zsidó hagyomány által elének szabott határvonalakat (g'dórim, ü-sz'jogim), s ezért időnként meg kell vizsgálni a gátakat: elég ellenállók-e.

G. F. (Rákoshely)

Teljes vasárnapi munkaszünet?

A Fűszerkereskedők Országos Egyesülete legutóbb tartott választmányi ülésén a vasárnapi munkaszünet törvénytervezetével, valamint a gyümölcs-szabvány-tervezettel és a tejkérdéssel foglalkozott. Az Egyesület olyértelmű észrevételt tesz a tervezettel kapcsolatban, hogy az *élelmiszer-üzletek vasárnap egész nap zárva tar-*

tassanak és csak akkor engedessék meg bizonyos nyitvatartási idő, ha ezt a kereskedők túlnyomó többsége kívánja.

Illetékes köreink ezzel szemben bizonyára megteszik a kellő lépéseket, a szombattartó kereskedők érdekeinek megóvására.

A cionista világkongresszus előtt

A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint az augusztus 21-én Prágában összeülő XVIII. cionista világkongresszuson a németországi zsidókérdés megoldása is megvitatás tárgyát fogja képezni, ezzel kapcsolatban egy nagyszabású — németországi zsidók palesztinai letelepítését szolgáló — kolonizációs terv megtárgyalása lesz napirendre kitzve. A napirend másik fontos pontját a palesztinai gazdasági helyzet és a gazdasági kilátások megvitatása fogja képezni.

Newyorkból jelentik: Az amerikai cionista szervezet titkára, *Morris Margulies* beszédet tartott a newyorki rádióban. *Morris Margulies* elmondta, hogy az amerikai delegáció a prágai cionista kongresszus elé nagyszabású pénzügyi programot terjeszt, amely 25 millió dollár felhozatalával 250 ezer németországi zsidó négy éven belül Palesztinában való telepítését célozza. Ehez az alaphoz az amerikai zsidóság 8 millió dollárral járul hozzá.

Prágából táviratozzák: A legközelebbi napokban megnyíló cionista világrétekezlet előkészítéseül kedden megnyílt a cionista nők világkongresszusa. *Weizmann Vera dr.* üdvözölte az egész világból érkezett 150 kiküldöttet és megállapította, hogy csak Németország nem képviseltette magát. Kifejtette ezután, hogy a fáraók óta a zsidóság alig élt nehezebb napokat a mostaniaknál. A középkori Spanyolországban és a cári Oroszországban akadtak, akik a zsidóság mellé álltak, míg a mai civilizált világban azonban alig hallatszik hang mellettük. Ami *Herczlnék* nem sikerült, azt elérte *Hitler*: a cionista eszme gyarapszik (?) Palesztina a következő két esztendőben többszáz ezer zsidót tudna felvenni.

A szatmári és nagyváradai hitközségek ügye az erdélyi orth. országos képviselőség ülésén

(Saját tudósítónktól.) A Kolozsvárt székelő erdélyi orth. iroda képviselősége, július 26-án és 27-én ülésezett, hogy a szatmári hitközség kettészakadásának kérdésében és a nagyváradai hitközség miniszterileg visszahelyezett vezetősége elleni panaszokban döntsön. Az ülésen, melyet *Löwi Mór* rabbi, elnökhelyettes vezetett, 24 világi delegátuson kívül a köv. főbbek voltak jelen: *Fuchs* (Nagyvárad), *Teitelbaum* (Nagyvárad), *Szoffer* (M. Vásárhely), *Paneth* (Dés), *Teitelbaum* (Magyarláp), *Briszk* (Tasnád), *Spitz* (Beszterce), *Paneth* (Hidalmás), *Künstlicher* (Nagyszében, szefárd), *Rosner* (Székelyhid), *Ehrenreich* (Szilágysomlyó), *Teitelbaum* (Berbest), *Paneth* (Ilonda).

Szatmár

Már mindjárt kezdetben éles összecsapás volt a nagyváradai és szilágysomlyói főbbek között. Míg előbbi váltig a szatmári hitközség kettéosztásának kimondását sürgeti, addig utóbbi a szakadási törekvésnek csírájában való elfojtására törekszik, mivel a szakadás, a hitközségek tönkretételéhez vezet. *Fleischmann Józsa* Freund-párti szatmári delegátus felszólalása alatt azután a skandalumos jelenetek sorozata következett.

Heves vita keletkezik a két szembenálló párt delegátusai között, amely szócata végül sajnálatos tettősséggé fajult, miközben „pose jiszróél”, „áplikajresz”, „sékecz”, stb. nem épen hízogó jelzők röpködtek a levegőbe...

A szomorú incidens után ismét a rabbik között indult meg a vita. A szétválasztás mellett szólal fel: a nagyváradai, székelyhídi és berbesti főbbek, valamint 3 világi delegátus; míg a szakadás ellen beszélnek a somlyói, váradai, tasnádi, vásárhelyi főbbek, úgymint 5 világi delegátus. Egyes szatmári hitközségpárti delegátusok azután kijelentették, hogy Szatmáron nem vallástalanok és válások állanak szemben, hanem mindkét oldalon vallásosak vannak s amennyiben a kettéválást engedélyeznék úgy a bomlási processzus a hitközségben ad absurdum — még továbbí részekre — fog vezetni. Hosszas tanácskozás után, másnap délelőtt a marosvásárhelyi és tasnádi fő-

rabbik ajánlata alapján végre sikerült egyhangú határozatot hozni. A határozat szerint a szatmári hitközség vezetősége tartozik 30 napon belül alapszabálymódosítást eszközölni, a következőképpen: 1. Az 1928. óta belépett oly új hitk. tagok, kiknek nejeik a saját haját viseli, elvesztik szavazati jogukat. 2. Régebbi hitközségi tagok, kiknek nejeik a saját haját viseli, csupán aktív (választó), de nem passzív (választható) választójoggal bírnak; aki azonban a szombatot megszegi, egyáltalán nem bír szavazati joggal. A hitközségi vezetőség tartozik továbbá a Freund-pártból 9 személyt beválasztani. Miután mindezt keresztül vitte, tartozik a hitközség a rabbiszéket a nagyváradai főbbek újabb felajánlani. Amennyiben ezek a kívánalmak nem teljesülnek, a Freund-féle chósid-pártnak szabad keze van külön hitközséget alakítani.

Nagyvárad

A szatmári ügy kínos letárgyalása után másnap délután 5 órakor végre hozzáfoghattak a váradai panaszok tárgyalásához, melyeket *Ullmann István*, *Berkovits* és *Seidenfrau* urak adták elő. A panaszok a hitk. autonómia megsértése ellen irányultak, ami abból állott elő, hogy a decemberi hitk. választások ellen a kisebbségben maradt *Mittelmann-párt* nem az Irodához fordult panasszal a Kohn-párt ellen, hanem denunciaciókkal a minisztériumhoz, amely *Mittelmann*-kat ideiglenesen visszahelyezve és a választásokat megsemmisítve, hatvan nap alatt új választásokat rendelt el, amelyeket a *Mittelmann-párt* — állításuk szerint — szintén pártoskodóan készített elő.

Fuchs váradai főbbi szerint a panaszlóknak elsősorban a rabbisághoz kellett volna folyamodniok és még most is ez a követendő eljárás. Hosszabb tanácskozás után a képviselőség a nagyváradai főbbi indítványára

egyhangulag azt a szenzációs határozatot hozta, hogy a nagyváradai hitközség vezetése a Tóra értelmében a Kohn-pártot illeti

és így a *Mittelmann-párt* át kell adja a vezetést, különben a Tóra szellemével szembenállónak fognak tekinteni. A *Mittelmann-párt* lépése súlyos megsértése volt az autonómiának és amennyiben nem tesznek eleget a képviselőség döntésének, úgy ennek messzesemő vallási következményei lesznek.

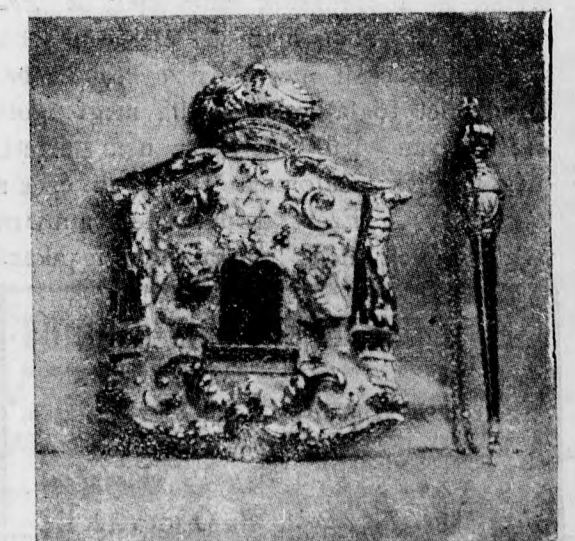
A szatmári hitközségi vezetőség mult vasárnap tárgyalta az Iroda határozatát. Az alapszabálymódosításra szóló intézkedést elfogadták, ellenben elvetették azt a kívánságot, hogy a szabályszerűen megválasztott vezetőséget most a Freund-pártból kiegészítsék. Ugyancsak visszautasították azt a kívánságot is, hogy a nagyváradai főbbet meghívják, miután a vezetőség a főbbek a rabbiszékről való lemondását jegyzőkönyvileg tudomásul vette, s ezzel ezt az ügyet lezárták tekintni. A szatmári hitk. vezetőség végül kijelenti, hogy az utóbbi két ügyet illetően kész din-tajró elé állani.

A minisztérium által, az autonómia megsértésével visszahelyezett nagyváradai *Mittelmann-párt* az irodai határozat értelmében átadta a hitközség vezetését a *Kohn-pártnak*, nevezetesen *Motzen Sámuel* alelnöknek.

Ezüst főrafelszerelés, serleg, menóra, ékszer, legolcsóbban

Heiden Leó
ezüstárugyárában
VII., Király-utca 1.
Szombaton zárva.

Házam eladása folytán

költözéskor sirkóraktárból minden elfogadható árárt árusítok. **Még viszont eladóknak is!**
Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám.
Pálffy tér mellett. Telefon: 51-5-81.

„ÉS IZRÁEL GYERMEKEI

ETTEK A MANNÁT”

Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis cikóriát használjon, amely két orth. rabbiság hechserevel van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

„MANNA”

A bitochajjn...

Egy rabbihoz beállított, egy, valami kor jobb napokat látott, szegény ember és epanaszolta, hogy annyira tönkrement, hogy tegnap már az utolsó szekrényét árvereztették el a hitellezők.

— Ez valóban szomorú — mondá a rabbi — de majd megsegít a jó Isten, hiszen ugyebár, Reb Majse, Önnek még van még a bitochajnja... (Istenben való bizalma).

— A bitochajjn, az meg van, de pénzem nincs...

— No, no, — mondá a rabbi — egy zsidó embernek nem szabad így beszélni, mert ha van bitochajjn, akkor pénz is van.

— Bocsánat, rebbelében, — nyomban megmagyarázom szavaimat... Egyszer egy házaló, egy forró nyári délután, egy erdőn keresztül haladt, miközben a nagy hőségét elcsigázva, a fáradtságától kimerülve, lepihent egy fa árnyékában, ahol édes álomba merült. Midőn felébredt megdöbbenve veszi észre, hogy az áruval telt batyuja, melyet maga mellé helyezett, eltűnt. Hiába kereste azt ide-oda az erdőben, nem került elő, míg végre bement a városba és jajveszékeltve panaszolta el nagy baját az embereknek. Szegény embert hiába próbálták vigasztalni, mit sem használt és kétségbeesve hajtogatta, hogy már vége mindennek, mert ezzel az egész vagyona odavészelt. „Ejnye, ejnye — szólt meg egy öreg ember — hogy szabad egy zsidó embernek ennyire kétségbeesni... már ha oda is vészett mindene, de a bitochajjn az csak megmaradt...”

„De éppen az a legnagyobb baj, — felelte szomorúan a házaló — hogy a bitochajjn is benne volt a batyuban és az is odavészelt...” Így van ez velem is: az utolsó szekrényemben volt az én bitochajjnom is és most azt is elvitték... — Ez egész szellemes magyarázat — mosolygott a rabbi — de én sokkal komolyabb történetet hallottam a bitochajjnal kapcsolatban... A premszlani rebbe Reb Májert szokta a bitochajjról híveinek a következő történetét elbeszélni: Az én nagyapámat is Májert-nek hívták és a parasztok elvezették őt „beszületes Májert”-nek, mivel életében soha senkit nem csalt meg és nem csapott be. Mindennel foglalkozott és ha megforgott kezén olyan áru, melyhez nem értett, mégis teljes bizalommal fizette ki érte a kért árat... Ezért a parasztok annyira megkedvelték, hogy mással nem is akar-

tak szóbaállni, csak Májerttel... Egyszer azonban meggondolta a dolgot: az állandóan üzletkedés után való járás nem felel meg az igazi bitochajjnak... Mert ha van bitochajjn, akkor a Mindenható megsegíti őt akkor is, ha egész nap a bészhamidrosban ül és tanul... Így is tett, tanult egész nap, a vásárookra nem járt, aminek folytán, minden kereslet hiányában, egész házánépével nagy nyomorúságban élt egy teljes évig, amíg végre — az ég angyalai védelmére kelték és a Mindenható megkönnyítte rajta.

Egy vásári napon történt. Egy fajusi paraszt mézet jött eladni a vásárra. A paraszttól többen akarták megvenni a mézet, ő azonban senki másnak nem akarta eladni, csak a büszke Májertnek. A vásárosok kinevették őt és mondták, hogy hiába vár Májertre, mivel őt már több mint egy éve nem látták a vásáron. A paraszt azonban nem adta fel a reményt és csak midőn beesteledt és látta, hogy Májert nem jött, hagyta ott a vásárt és az áruval együtt visszatért fájujába. Felesége érdeklődésére elmondta, hogy nem találta Májert a vásáron, másnak viszont nem akarta eladni. „Mért nem mentél a lakására” — kérdezte szemrehányóan.

Pár nap múlva a paraszt ismét elment a vásárra a mézzel és várta Májert, de Májert természetesen ezúttal sem volt ott. Erre a paraszt felkereste a lakását,

Hechser nélkül megbizhatól Kóser ecet a Dunántulon
כשר למחרון מן המחרון

Igen tisztelt hittestvéreim szíves tudomására hozom, hogy az ecetgyáramban feldolgozandó szeszt — bármily áldozatok árán is — kizárólag oly szeszyárban szereztem be a múltban és szerezem be a jelenben is, amely szeszyárban borpárlat egyáltalában nem tárolt és a jelenben sem tárol. Ugyiszintén közlöm, hogy 36 év óta fennálló ecetgyáramban soha, sem borti, sem borpárlatot fel nem dolgoztam, úgy, hogy ecetképző kémáim minden משה טהור től mentesek.

Fentieknél fogva az általam feldolgozott és forgalomba hozott szeszecet — rituális szempontból — minden kétséget kizárólag felhasználható. Az ecet minőségéért, feltüntetett tartalmáért és súlyszert pontosságáért — gépem közel 4 évtizedes reputációja a garancia. Próbarendelés feladása után mindezekről meggyőződés szerezhető.

Hittestvéri tisztelettel:
Steiner Albert ecetszeszyáros Kapuvár.

Szigoruan orth. fiuinternátus
Elsőrangú szigoruan rituális ellátás. Leggondosabb felügyelet. Közel az összes iskolához. **VIRÁG GYULA**, Bpest, VI., Ó-utca 42. II.

ahoj csupán Májert feleségét találta. A paraszt kérte az asszonyt: hívja haza a férjét, mivel hozott mézet, amit csak neki szeretne eladni. A feleség erre elsietett a bészhamidrosba és kérlete férjét: könyörüljön meg végre már nycmorgó családján, jöjjön haza és vegye meg a mézet, látha kereshetnek rajta valamit...

Májert nem sokára haza is ment. Otthon megkérdezte a parasztot, mennyit kér a mézért. A paraszt azt felelte: annyit adjon érte, amennyit akar, ő teljesen megbízik benne. Májert kifizetett neki 20 forintot és az asszonyt magára hagyva a mézzel, vissza rohant a bészhamidrosba.

Az asszony megőrült az üzletnek, hamar elment egy mézkereskedőhöz az árut eladni. Mielőtt átadta volna, kezdte lassanként kiszedegetni a mézet a kasból és már félig kiszedte, midőn keze egy deszka fedélhez ért, melyet nem tudott megmozdítani. Erre nagyon megijedt, azt hitte, hogy a paraszt becsapta őket és elszaladt a férjéhez. Májert rögtön haza ment, nagy nehezen felfeszítette a fedelet, s íme — a kas alsó része tele volt csillogó aranypénzekkel... „Ez valami csoda — mondá Májert a feleségének — és egy csoda által nyert dolgot tilos élvezni, hanem az egészet, szegények közt kell szétosztani...” Ugy is tett a talált aranyat szétosztotta a szegények között. Felesége azonban közben-közben mindig elcsent egy pár darabot belőle, aminek folytán egész életükre gazdag emberek lettek...

Pár hét múlva ismét eljött hozzájuk a paraszt valamit eladni. Májert megkérdezte őt, honnan vette a mézet. A paraszt elbeszélte, hogy egyszer kihajtott ökreivel az erdőbe fáért, az ökröket kifogta és hozzálátott a favigáshoz. Midőn elkészült, feltette a fát a szekérre és akart hazamenni, de a legnagyobb meglepetésére, az ökrök eltűntek. Keresésükre indult és megtalálta őket egy terebélyes fához támaszkodva. A fa belülről üres volt és egy egész méhráj röpiült ki belőle. Vette a fejszét és elvágta a fát, midőn a fába beépítve találta azt a méhkast, melyet alig bírt kiemelni és feltenni a szekérre. Az ökröknek azonban túl nehéz volt a fuvar, kénytelen volt tehát a fát lerakni a kast egyelől hazahozni. És még most sem tudja, honnan vette azt az erőt, a kast a szekérre emelni, mikor a városban alig volt képes azt megemelni.

— Látjátok, — fejező be a történetet, rebbe Reb Májert — milyen nagy ereje van a bitochajjnak... **Guttman József**

KONYHABUTOROK
Fehér és színes, legjobb kivitelben kaphatók a 34 éve közismert **MENDEL OVITS** asztalosnál, Bp. VIII., Fecske u. 2. Szombaton zárva. Vidéki rendelések pontosan eszközöltenek.

Fischer Fülöp sárospataki főrabbi:

Judenstaat vagy Gottesstaat?

A három hetes ősi gyász, az Ov hó kilencediki siránok után, újra felcsendült az ősi Nachmü-szózat: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet... mert kétszeresen lakolt az Örökkévaló kezéből mind az ő büneiért.” „Kétféle volt Izráel büne, kettős a bűnhődése, kettős legyen az ő vigasztalása” — mondja a midras.

Izráelnek keleten és nyugaton kimondhatatlan testi-lelki szenvedések pokoli tűzkatlanában vergődő tömegei sohajtanak, imádkoznak megváltásért, — megváltó, megszabadító, útmutató igéért, irányjelző szózatért. De honnan vegyük azt? Elnémult a proféták hirdetése, bezárult a látmoki előrelátás kora. De hiszen még megmaradtak az iteni Kinyilatkoztatások forrásai. Merítsünk majd azokból...

Mi is Izráel? Népiség, nemzetiség-e? Vallási gyűlekezetek kapcsolata-e?

A nagy német-zsidó bölcselkedő Mendelssohn Mózes követői voltak a legelsőek, kik, hogy népüket, Izráelt, megszabadítsák évezredek góttóbeli testi-lelki elnyomottság bilincsei közül, s hogy sorsüldözötte népüknek viharverte hajóját végre bekormányozhassák az annyira sóvárgott polgári egyenjogúság és modern kultúráltság kikötőjébe, le akarták hántani az önálló állami létől megfosztott Izráeltől a küllön „népiség” elkülönítő jellegét. Ezen alapelvek, vagy mint ma már világosan látjuk: alapelveknek lön legtermészetesebb és legszükségesebb módon következménye az asszimiláció, a reform. — ujabban: liberális zsidóság!

De amidőn az évszázados törekvés mégsem vezetett az óhajtott célhoz, ekkor az Izráeltől már eltávolodottak egyikeben, egy kiváló egyéniségben, kibőbiant a felismerésnek világossága, hogy hiábavaló minden asszimilációs törekvés, a népek mégis mindenkoron „idegen test”-nek fogják maguk között érezni Izráelt, s ekkor megszületett a „zsidó nemzetiség” egyoldalú fogalma: a cionizmus! Mert a cionizmus legkövetkezetesebb kifejlésében, mint ezt hajdani tanultársam, a cionista mozgalom legkiválóbb ideológusa: Jakob Klatzkin, „Die Probleme des modernen Judentums” című művében maradéktalanul kimutatja, nem egyéb, mint tiszta nacionalizmus. A

zsidóság — ezen ideológia szerint — ép-úgy nemzetiség, minden különös vallási jellegű történelmi elhivatottság nélkül, mint minden más. A zsidó vallás legfeljebb megfelelő eszköz a zsidó nacionalizmus ideig-óráig való megőrzésére, de mihielyt a zsidó nép nemzetiségi voltának kifejlésésére és megőrzésére más megfelelőbb „normálisabb” tényezőknak jut birtokába, mint p. o. önálló letelepülés, nyelv és kultúra stb., akkor a zsidó vallás további léte vagy nemléte teljesen közönyös kérdéssé válik a cionizmus szempontjából. A Biblia épen csak olyan egy megnyilvánulási formája a zsidó szellemiségnek, mint p. o. Goethe Faustja, a német szellemnek stb. De arról beszélni, hogy a Biblia és a Hagományokban leteleményezett tanítások képeznek a fundamentumát és célpontját Izráel történelmi létének, túlhaladott ósdi álláspon-

Evvvel a két ellentétes irányzattal szemben, számunkra az ősi ige mutatja meg a követendő irányt: „S ti papok birodalma és szent nép legyetek Nekem!”

Ime az iteni synthesis: Izráelben egy a vallás a nemzetiséggel a nemzetiség a vallással! Izráelben feloldhatatlan egységbe olvadnak össze ezek, a más népeknel egymástól független tényezők! Izráel a Biblia és a Hagomány, de a történelem tanúságtétele szerint is: Theokrácia! Isten állama kell, hogy legyen! A nemeslelkű álmodozónak, Theodor Herzl-nek ábrándja és tételve a „Judenstaat!” volt, míg a Biblia, a Hagomány és a történelem a „Gottesstaat”-ot követeli.

Huszonegy éves pelyhedző állú ifjú voltam, midőn Frankfurtban egy cionista gyűlésen a hatalmas tudású és nagy valóságú Ahron Márkus-nak z. c. l., ki akkoriban legkiválóbb vezére volt a cionisták mizrachista frakciójának, odavágtam: Hiábavaló minden dialektika! A proféta szavait semmi földi hatalom sem döntheti meg: „al mó ovdó hoorecz, ajszi ozvü, v'esz tajrsozi laj somörü — miért vészett el az ország? engemet elhagytak, Tórámat nem tartották meg!” Hiábavaló minden héber nyelvművelés és palesztinai település! Ha a cionisták nem térnek meg Istenhez és Tórájához, akkor művik bármennyire sikerülni látszassék is az eleinte, nem fog

tudni dacolni az idők vasfogával. Mert Izráelt, e maroknyi népet, csak Isten tartotta fenn a mult idők forgatagában és csak Isten tarthatja fenn a jelen és a jövő kemény megpróbáltatásaiban. „Ki adta oda a pusztulásnak Jákobot és Izráelt a zsákmányolónak? Nemde az Örökkévaló, ki ellen vétkezünk és kinek útjain nem akartunk járni!” (Jesájó 42.). Herzl azt mondta, vagy cionista lesz a zsidóság, vagy pedig meg fog szünni! Én pedig azt mondom: vagy vissza fognak térni a cionisták Istenhez és a Tórához, vagy pedig művik, minden alkotásuk olyan lesz, mint Jónának kikajon-ja, mely éjjel virult ki és ugyancsak azon éjszaka hervadt el. A mizrachista frakciót pedig én erőtlennek tartom arra, hogy visszafelé tudja fordítani a cionisták szívét mennybéli Atyjukhoz. — Így szóltam én, mint 21 éves ifjú. A gyűlésen szintén jelen volt tanulótsáim részéről dübörgő taps, az elnök részéről pedig rendre-, majd pedig kiutasítás volt a válasz szavaimra.

Én pedig mostan, 35 évi megfigyelés és tapasztalás után, még mindig régi állásponatomat, mely a zsidóság ósrégi álláspontja, vallom: Vagy „Gottesstaat” lesz! Hogyha pedig nem, úgy ingoványos talajon emelkedik a cionizmus egész épülete, mert egy újabb „Juden”-és nem „Gottesstaat”-ra — mint azt a hivatalos cionizmus által fenntartott és támogatott vallásnélküli intézmények, a palesztinai zsidó nép- és középiskolák, a sabbosz-, kárusz-és zsidó családi törvények nélküli k'vucák (telepítések) stb. reprezentálják — csak ugyanaz a sors várhat, mint a hajdankori zsidó államra: Elhal!... „Chét cho't'oh jerusolajim — vétkezővén vétkezett Jeruzsálem!” Ezért bukkott el! A Tóra és a proféták és a Hagományok nem hazudtolhatók meg! De a történelem sem! Nem azért szenvedtek őseink százezrei kínos vértanuhalált, hogy utódjaik héber nyelven tagadják meg és gúnyolják azon szent igazságokat, melyekért ők éltek-haltak!

Itt csak egy segítene! Hogyha igazán bátran, megalkuvás nélkül vallásos zsidók tömegestől települnének meg a Szentföldön, s az „ázusz d'tüm'o-nak szembezegeznék az „ázusz d'kedüsó”-t, a földhöz kötöttség elve vak elszántsa-

WEISZ MÓR Keksz, levestészták és ostyaárúk. -- Diabetikusok részére „levegőkenyér”.
Cokoládé legfinomabb kivitelben. Elsőrendű dessert és különlegességek. --- Fagyalt tölcserék.
orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob ucca 22. --- Telefon: 42-3-65.

gának, a zsidó theokrácia, I'tenuralom elismerésének diadalra juttatását!

Herczl egykor azt mondá híveinek: Geheht und erobert Euch die Gemeinden! Menjétek, hódítsátok meg a hitközségeket. Én pedig sofárharsogással szeretném a vallásos zsidó tömegek füleibe kiáltani: Menjétek foglaljátok be a Tóraulom számára Erecz-jiszróélt! „Ujjonvga fadjatokat egyetemben Jeruzsálem romjai, mert megvigasztalta az Örökkévaló az Ő népét, megváltotta Jeruzsálemet... tisztálkodjatok az Örökkévaló edényeinek vivői... mert előtettek meg az Örökkévaló és bezárja a menetet Izráel I'tene.“ (Jesájó 52.)

...előtettek meg az Örökkévaló!
...Mert máskülönben...

Máskülönben: A föld, az ország, ki fog „köpni“ benneteket. Miként „kiköpte“ a népet, mely előtettek lakta az országot (Vajikro 18, 28. u. o. 20—22.)

„Kik ezek, kik mint a felhők repülnek és mint a galambok ducaikhoz!“ Izráelnek szétszórt, vert csapatai. Menekülnek Szovjetország poklából, Hitlerország örülete elől — mindenünnen, hol bántják és üldözik őket...

De oh, ti hazatérők! Ne felejtkeztek meg a Zajhár mondasáról: „A szent áldassék Ő, Izráel és a Tóra egy!“ Zsidó országnak I'ten országának kell lenni. A kettősség szakadása Izráelben: a Tóra és a nacionalizmus eszméje közt való szakadás — ez a bűn: „chot'ü b'kiállajim.“ Egy I'tenuralta synthézisbe olvadásuk a vigasz: „nachmü b'kiállajim!“

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA

CSILLÁRGYÁR

VILLAMOS ÉS GÁZBERENDEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁR-TÁRS, VILLAMOSMOTOROK ÉS VENTILMOTOROK. VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE ÁTALAKÍTÁSOK.

BUDAPEST, VIII., DOBOZI-U. 16. TEL. 31-3-37.

Neuvirth Testvérek

órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely.

Brillians, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Dsembori és — orthodoxia

A főváros közelében levő Gödöllő kies vidéke világhírre tesz szert, az ott megrendezett világ-cserkészlet táborozó ösz-szejövele által. A cserkészlet az ifjúságot emberi erényekre, társadalmi érzékre, együttérzésre, bizonyos kezűgyességre, talpraesettségre akarja nevelni csoportosan. Ez a csoportosság bizonyos katonai formalizmust tenyésztett ki, annál is inkább, mert a cserkészlet bölcsőjénél az angol sport példája is ott lebegett eszmény gyanánt. A fevonuló cserkészlet tömege jólesik a szemnek, mutatja, hogy kellő gyakorlat után az emberi test milyen harmónikusán fejlődik. Különböző nemzettek cserkészeinek ösz-szejövele is örvendetes. Mutatja a vágyat a béke és a megértés felé, mutatja, hogy egységekben él az óhaj, hogy a mai emberiség helyébe egy, a faji gyűlöletet, osztályharcot nem ismerő új embertípus támadjon. De természetesen a mai viszonyok mellett ez csak jámbor óhaj. A békésen felvonuló táborok szép mutatóvanyáikat tulajdonképen vulkánok mutatják be, nem kell, csak egy perc és a láva kitör és a most békésben egymás mellett táborozó ifjúság adott szóra a legnagyobb elkeseredéssel egymásnak ront és egymás elpusztítására törekszik. *M'jóchim* könyvében olvashatjuk, hogy az ellenséges pártvezérek kiadták a jelszót: „*jokümü han'orim v'jischókü ifonémü* — álljanak csak elő az ifjak s hadd mutassanak be hadijátékokat.“ A játék vége azonban komoly összeütközés esata és vérengzés lett. A orthodox zsidóság szempontjából a cserkészlet felvonulása tehát valami testi külsőség maradt, amíg nem a lelkek fegyelmzetttségét tűzik ki feladat gyanánt. A talmud elbeszélése szerint a *szimchasz bász hasajévó*, a szükajszí vizmerítés ünnepege alkalmából rendezett ösz-szejövetelnél, amikor a nép nagyjai is bemutatták a nép mulattatására testi ügyességüket, amikor az egész ünnepege a vallásosság áhítatával volt telítve, az egyik kórus azt énekelte: „*Üdv fiatal korunknak, amely nem szégyenítette meg öreg korunkat.*“ Egy másik csoport meg azt énekelte: „*Üdv öreg korunknak, amely nem szégyenítette meg ifjúságunkat.*“ Így kellene lenni mindig.

A mai életben azonban azt látjuk, hogy a béke hirdetése, a megértés csak a cserkészletben van, azaz mintegy gyerekjáték lett, amely époly kevésbé hozza a békét, mint amilyen kevésbé veszélyeztette azt a béke korszakában a kis gyerekek háborús játéka. Most nem tudjuk, vajjon a mai öregek nem fogják-e az ifjak gyerekjátékát megzavarni, azt sem, vajjon a mai cserkészek felnőve, nem fogják-e saját magukat megtagadni és a békére, az egyetértésre, a népek kölcsönös megértésére később úgy fognak tekinteni, mint ifjúkori ábrándra, amit nem kell komolyan venni.

Az orthodoxia szempontjából ezt le kell rögzítenünk. A mi ifjúságunk is a mai korban él, amikor a testi kultusz ápolása, a tetszetős külsőségek rendezése oly nagy szerepet játszik társadalmi életünkben. Meg kell tanítanunk tehát ifjúságunkat arra, hogy a testi külsőségek mellett ne felejtse el a lelki bensőséget. Nem a cserkészlet fogja a világ békéjét s megértését meghozni, hanem a nagyok és öregek neveltetés a vallásérköles szellemében. Egyén s társadalom szoros ösz-szejűgésben van egymással. Az egyén sokszor tehetetlen a társadalom romlottságával szemben s a társadalom javulása csak az egyéneknek ét képzhető. A felvonuló cserkészek csak akkor jelentik majd a javulást, ha mögöttük ott lesz az öregek etikai erőtartáléka. Ugy, mint azt a Tóra mondja: „*bin'orémü ü-viskéménü nélech* — ifjainkkal és öregeinkkel akarunk haladni.“

Grósz I. József budai orthodox rabbi ur felügyelete alatt kezelt **kóser** **hajborok és édes csemegeborok** kicsinyben és nagyban, házhoz szállítva legolcsóbban **Fahn Fülöp** bukkereskedő II. Margit-körut 3 Telefon: 53—4—81.

Orth. iskolainternátus, Vácott

HERSCH alapítványi orth. izr. polgári iskolai internátus fiúk, lányok számára havi 60 pengőért.
Vác, Eötvös tér 1. Prospektus:

Kundmachung

Wirkungsvolle **רושור** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo**, **Chasene** **ריה וירק** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto **recommandirt** im voraus erbeten. —

Pschetti werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein **ישראל** auf **אבות** P 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Egy vándor-bócher Magyarországon 60 év előtt

Most került kezünkbe az Amerikában megjelent „Z'chajr L'avróhom“ című héber nyelvű visszaemlékezés, amelyben szerző, az Amerikában patriarchális kortól: Feuer Ábrahám leírja, hogy 60 év előtt miképen menekült a galíciai Delatin faluban lakó szüleitől a nagy világba, hogy szerencsét próbáljon. Átlépi a magyar határt Borkútnál, így jut Máramarosba. Feltűnik neki az országotan követő zsidó típusa. Odalép egy ilyen követő zsidóhoz, üdvözli és megkérdezi, nem háborgatja-e munkájában. A követő igen szívélyesen fogadja és mikor elmondja neki, hogy Lengyelországból való, a máramarosi bevallja neki, hogy évenként fel szokta keresni a Wiznitzben levő rebbet és rajongással magasztalja azt a szent hangulatot, amely ünnepeken a zarándoklók jelenlétében uralkodik a cadik házában. A galíciai bócher nagy tisztelettel látja, mily nehéz munkát végeznek ezek a máramarosi zsidók, az asszonyok is munkabírók, kapálnak, gyomláznak, kendert nyúnek, holott náluk a szegény asszonyok gyengék, vérszegények, munkaképtelenek, a gazdag asszonyok pedig, mint bábuk festik magukat. Ő maga is beállt kőkalapálónak, facsúsztatást is végez az erdőben, de nem bírja a neki szokatlan munkát.

Eljut Szigetre, ahol akkor R. Zalmen Léb Teitelbaum, a „Jitav Lévi“ szerzője működik mint rebbe, de a bócher mindjárt megtudja azt is, hogy a városban lakó R. Judel Model el van ismervé, mint charif (lángész) és méltó tanítványa a hirneves pozsonyi rabbinak, a Chaszam Szajfernek.

Igen érdekes, amit a sz'pinkei rebbevel kapcsolatban mond el. Elérkezett Sz'pinke (Szaplunca) faluba, ott megismerkedik Kleinfeld Jékele vejével: R. Jozsef Meir Weisz-al, aki 25 éves kora dacára teljesen elvonult a világtól s csak imával és tanulással tölti napjait. Szerzőnk meglátogatja, beszédben elegyedik vele és csodálattal látja, hogy bármilyen szűjjet (talmudi témát) említenek előtte, mindent könyv nélkül tud. Amikor a bócher kifejezi a csodálkozását, a magasztalást elhárítja magáról és azt mondja, hogy ezt a „magyar“ tanulási módszernek, — amelyet a Chaszam Szajfer hozott be jesivájába — köszönheti. Nálunk Galiciában, folytatta, előveszik a m'szichot (talmudi traktátust) és elejétől végéig tanulják; a tanuló nem bírja a sokféle anyagot megtartani és utoljára nem tud semmit. Nálunk itt Magyarországon azonban szűjjet kell tanulni, egy téma köré központosul hetek tanulása és így az meg is marad. A

szerző tovább folytatja: Harminc év után Amerikában találkozom egy máramarosi zsidóval és kérdezem tőle: „Hogy van a Szepinkéből való R. Jozsef Meir?“ Erre az illető dühösen felelt: Igy szabad beszélni, hát nem tudja-e, hogy ez a híres cadik neve, akilhez ezrével zarándokoltak és aki nemrégén elhunyt, híveinek nagy fájdalmára.

Szerzőnk elmondja kalandját, amit egy antiszemita német tudóssal végig élt. Megbarátkoztak egy vendégfogadóban, azután elhatározták, hogy együtt tesznek meg egy utat, a Kárpátok rengetegeiben. A tudós, aki chémikus volt és a kárpáti növényzetet tanulmányozta, kifejtette előtte ateista nézeteit. Eltévettek az uton, az éjjelt az erdőben kellett tölteni, rettentosen volt: éheztek, fáztak, hallották az erdei ragadozók ordítását. Az isten-tagadó német nem bírta tovább, keresztet vetett és elájult, a zsidó fiu erősebbnek bizonyult, ébren maradt, élesztgette a németet és megmentette életét.

Bócherünk volt azután Szatmáron. Munkácson, majd elérkezett Ungvárra, ahol nagy elragadtatással ír R. Dóvid Feigeles nevű jámbor emberről, aki titokban végtelen sok jót tett a szegényekkel, pénteken rendszeren nagy csomó fehérneművel és felső ruhával szokott beállítani a rituális fürdőbe és egyik vagy másik fürdőző kopott fehérneműjét és ruháját titokban felcserelte valami jobbal. Dicsőíti R. Chájim Hirsch Mannheimer főrabbi jesiváját, nagy tisztelettel beszél R. Slojmo Ganzfried rabbról, a „Kiczür Sülechon Oriich“ szerzőjéről. Nagykárolyban feltűnik neki, hogy a R. Meier Perlesz által vezetett jesiva növendékei vasaht nadrágnak járnak, tiszta németül beszélnek, dicséri mesterük nagy tudását és felemlíti, hogy amikor a rabbi háza elé került, elbüvölő ének és zene ütötte meg fülét. Nagy bámulatára megtudta, hogy épen a — rabbi leánya kultiválja a zenét. (A nagykárolyi hitközség később statusquo lett.) Volt továbbá Debrecenben, ahol úgy látta, hogy az orosz-török há-

KERESEK azonnali belépésre perfeit szakácsnőt. „Orthodox“

közél az állomáshoz ujonnan, elegánsan berendezett, szigoruan **orth. kóser vendéglő** Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árendemény. **Lakodalmakat legolcsóbban vállalok!** **EHRENWALD LIPÓT** vendéglős, és bornagykereskedő.

borban a zsidók szimpátiája a törökök mellett van. Pozsonyba is elvetődött, ahol egy bócherrel találkozik, aki titokban világi tárgyakat is tanul. Pöstyén-fürdőről is tartalmaz egy néhány érdekes megjegyzést. Innen Bécsbe kerül, majd más országokba, míg Amerikába jut. A memoárnak ez a része azonban nem érdekel bennünket annyira, mint az a fejezet, amely a 60 év előtti Magyarország orthodoxiája szellemi életének igen jellemző tükröképe. A későbbi hitközségi viszályok csiráira is rámutat a visszaemlékező bócher, anélkül, hogy sejtene...

Palesztinából

Az Arlosoroff-féle gyilkosság ügyében ismét 20 revizionistát fogtak el. A meggyanusított Stawsky ellen teljes bizonyíték nincs, de lábnymoi teljesen megegyeznek a helyszínen fölvetett lábnymokkal. A rendőrség legutóbb megállapította, hogy egy terror csoport alakult, amely ezt a régi nevet vette föl: „*Birjonim*“. (Ki hitte volna, hogy ez a talmudi bölcsék által a terroristák megjelölésére szolgáló név újra fel fog támadni!) — Palesztina ipara körülbelül 45.000 zsidót foglalkoztat, ezek közül 13.000 munkást. — Arra számítanak, hogy a Holttenger bróm-tartalmából sok-száz ezer angol fontnyi értékű tudnak majd kivinni az angol világbirodalom különféle országaiba. — A Ruttenberg-féle villanyközpont fölállítására 40 perccel olcsóbbá tette a villanyáramot. — Narancsot 1.650.000 font értékben exportáltak Angliába. Hogy az egyoldalú narancs-kultúra ne terjedjen el, nagy propaganda indult a vegyes gazdálkodású farmok érdekében, azaz: hogy a földnek csak egyik részét használják föl narancsnak, a többi részében pedig főzélékféléket termeljenek, gabonát ültessenek és baromfityesztéssel foglalatoskodjanak. — Összesen 452 zsidó orvos működik az országban, csak 7 áll a kormány szolgálatában, 134 különféle intézményeknél van alkalmazva. — Új bevándorlási törvény készül, amely különösen azokat akarja büntetni, akik az országba, mint turisták jönnek és azután ott letelepednek. Ezekre vonatkozólag eddig a gyakorlat meglehetősen liberális volt. Igy például a mult hetekben történt, hogy valakire 2 év után rábizonyították, hogy annak idején nem törvényes uton jött be az országba. A törvényszék fölmentette.

Két Sabosz-Hagódajl között

Történet a XVI. századból

2.

Reb Manesz köszöntötte a ház urát: Valóban ünnepléses és drága nap lesz ez.

— A mi szentséges Tanunkért és a gyermekeinkért, akik a Tannak örökösivé lesznek, semmiféle áldozat nem költséges.

Majd odafordult R. Chájim a feleségéhez és mondotta:

— Én bizony igen fáradt vagyok és Reb Dóvid, ugyebár, Te is, szólt a kísértőjéhez és egy kis ennivaló nagyon jól fog izleni.

Alig hangzottak el a szavak, az asszony kisietett, bejött a szolgáló leány és asztalt terített. Kicsit pihentek, ettek, beszélgettek, imádkoztak, majd az asztalról leraktak. Anya és leánya tovább folytatták házi teendőiket, a fiu elment a kertbe. Reb Dóvid hazament és R. Chájim egy ideig még elbeszélgetett a tanítóval.

Kifejezte ama reményét, hogy Zánvele bármiczvó-ját békében és egészségben megünnepelhetik.

— Igen, békében — felelt a tanító, — Reb Chájim családi házában béke van, a mi közösségünkben is, csak kívülről ne zavarja semmisen ezt a békességet. Én őszintén megmondom; nagyon nyugatalanit engem az, hogy a nép csak úgy özönlik meghallgatni a nidecki kolostorból ide lejtött szerzetesnek látító beszédeit.

— Ugyan, e miatt ne nyugtalankodjék, hiszen mindannyian I'ten kezében vagyunk és azután a lelkészek beszédei a nép megjavítására valók.

— Igen, a jó, becsületes prédikációk, amelyek ember-szeretettel hirdetnek, de nem azok a beszédek, amelyek régi előítéleteket ébresztenek és az embereket fellájtják egymás ellen.

— Remélhetőleg nem lesz most sem baj, hiszen mi a falusi lakosokkal békében élünk, becsületesen végezzük dolgainkat és azután támogatunk is több szegény keresztényt is.

— Sajnos: a nép nagyon könnyen befolyásolható és fellájtható, ilyenkor elfelejtkezik minden jóról, sőt az is, hogy az itteni zsidók támogatták a szegény keresztényeket, csak igaztalan jelszó lehet, azt hirdethetik a népbolondítók: abból, amit összeharcsoltak, egynéhány morzsát visszaadnak.

— Talán mégis túl sötéten nézi a dolgokat.

— Lehet, szólt a tudós tanító, de nem is bírom magamban elfojtani azt a meggyőződésemet, ami Reb Jékevvel való beszélgetésem nyomán nyugatalanít engem. Amikor ma reggel háza mellett elmentem, épen az ajtónál állott, beszédbe elegyedtem vele és igen szomorúnak találtam. Megkérdeztem az okát s akkor panaszkodni kezdett nekem üzleti bajairól és különösen a vele szemben lakó adósa, a kőműves hátlátlanságáról és arcátlanságáról beszélt elkeseredetten. Ennek ugyanis hosszabb idővel ezelőtt pénzt kölcsönzött, hogy megmentse az árveréstől. Amikor tegnap, vagy tízezer kérte a pénzét, a kőműves durván rászólt: „Én nem tartozom semmivel, majd megkapjátok, ami nektek jár, többet is, amit kívánsz, megkapjátok a tőkéte száz éves kamatokkal együtt, mert tegnap mondotta

a főtisztelendő a templomban, hogy mennyi szenvedést okoztatok ti a mi Megváltónknak és ezt az adósságot még nem róttátok le.” Ezt mondta nekem Reb Jékev, s én tudom, hogy ilyen látító beszédek nyomában következik a romlás, fosztogatás, kiüzetés és sokszor megöletés.

A melamed szavai után Reb Chájim hallgatott egy ideig, mert nem tudta, mit válaszoljon, majd kijelentette:

— Ez a kőműves mindenesetre igen rossz és veszélyes ember, az egész falu ilyennek tartja, bizony Jékev barátom óvatosabb lehetne üzletfelei megválasztásában, holnap fel is kereselem ebben az ügyben és figyelmeztetem a dolognak esetleges végzetes következményeire. Egyébiránt minekünk zsidóknak mindig abban a meggyőződésben kell élnünk, hogy a Mindenható kezében van a mi sorsunk letéve.

Reb Chájim szavai nem tévesztették el a hatásukat Zánvele tanítójára. Igyekezett borus hangulatát és aggodalmát önmagában lecsendesíteni, ami nagy nehezen sikerült csak. Közben bejött a ház urnője s megmutatta az új ruhát, amit a fiu bármiczvóra kapott, amelyet a szabó épen most szállított. A mélyvallásosságú asszony azt mondotta: „Ime fiunk külsőleg teljesen el van látva, de vajjon megtettük mindazt, ami lelki ellátásához szükséges?” Amire a férj azt felelte: „Megtettünk mindent, amit lehet, a jó szándékot is megjutalmazza az I'ten, szülő és tanító vajjon mi mást tehet, mint azt, hogy életmódjával és viselkedésével példát ad a jövőbenő nemzedéknek.”

A rákövetkező péntek a Sabosz Hagódajl előtti nap, korán talpra állította az egész családot. A háziasszony Szórelé leányával és a hűséges cseléddelel elvégezte a házkörüli teendőket, Reb Chájim napi teendői után ment. Zánvele pedig, bármiczvója előtti napon, hogy tiszta feje legyen a szombati előadásra, fölmentést kapott a tanulás alól, s mint egy szabadonbocsájtott szarvas jobbra-balra futkározott, járkált a mezőn, a réten, bement a közeli erdőbe, majd az erdő után következő hegyre mászott, élvezte a szabad levegőt és a tavaszt. A hegyről a családi házuk felé vetett pillantást és úgy tűnt fel neki, mintha gomolygó füstfelhőt látott volna, de nem tulajdonított fontosságot neki, azt hitte, hogy káprázat az egész. Visszafelé menet, nagyon megéhezett, így tehát megszorította lépteit. A faluhoz közeledett és valami különös hang, morajló kiáltás ütötte meg fülét. Még közelebb jön s akkor azt látja, hogy a fél falu ég. A falu felé fut. Az uton egy paraszt meglátja és kérdi tőle: Hiszen te Chájim-nak fia vagy, nemde? — Nem is várta meg a feleletet, hanem azt mondja neki:

„Fiam, szerencséd van, hogy nem voltál otthon nem is szabad visszatérned, menekülj amilyen gyorsan csak tudsz, tőlem nem kell félned, mert én ismerem a te apádat, aki derék jóra való ember és aki nekem is sok szíveséget tett.” A fiu mintegy megkövülten nézett reá, nem tudta miről van szó. A parasztember tovább folytatta: „Főlizgatták a falubelieket, hogy az összes bajoknak a zsidók az okai s erre rárohantak a falu zsidó házaira, felgyújtották azokat és a falu összes zsidó lakóit elkergették, elmenekült a te apád is.”

Zánvele nagy jajkiáltásba kezdett és haza akart rohanni, a paraszt azonban megragadta a karjánál: „Szerencsétlen, hová méész, ha most meglátnak, akkor rád rohannak és szétépnek. A fiu kitepte magát a karjaiból és

kijelentette: akármi lesz, oda kell mennem. A parasztember részvétellel vállalt vonogatta és hagyta.

A fiu elérkezett a kertjük patakjáiig, épen át akart ugrani rajta, akkor a félig elégett falak mögöl, amelyek eddig az ő számára a családi házat jelentették, kijött egy vad kinézésű ember és pokolian nevetve mondta: „Ezt azután fáján módon megcsináltuk.” A fiu felismerte, a falu rossza a kőművesmester volt, az iszákos és izgága ember; megijedt és visszafelé fordult. Nem tudta mitévő legyen, csak azt az egyet érezte, hogy neki föl kell keresni a szüleit. Keresse a szüleit? De hová lettek? Élnek-e még? Hová menekülhettek? Óvatosan kúszott a ház körül, min-

denütt csak füstölgő üszköt és romokat talált, de a családi ház érzése mégis oda vonzotta, hogy megnézze magának még utoljára a romokat. Egyszerre meglátja a bármiczvó alkalmára felavatandó széfer-tóra díszai maradványát, a jad-ot, magához veszi és nyakába akasztja az ujj-formájú ezüst díszárgyat, mint egy amuletet.

Közben feljött a hold, szelíden ráhintette szende sugarait a pusztulás helyére. A fiu pedig egy fa mellett megállt, csak nézett, nézett a levegőbe, majd leült és a fáradtságtól mélyen elaludt. Szépet álmódott, megálmodta, milyen szép bármiczvó-ünnepe volt, milyen szívvelyes örömmel gratuláltak szüleinek.

(Folyt. köv.)

A német helyzet

A menekültek érdekében

Franciaországban 20.000 zsidó menekültet segítéyznek. — Ausztrália északi része meglehetősen néptelen, azért az ottani kormánykörök japánokkal akarták ezt a területet benépesíteni. Legutóbb fölmerült a terv, hogy menekült német zsidókat telepítsenek be oda nagyobb számban. A mozgalom élén Sir Pearce miniszter áll. Természetesen ez a kolonizáció igen sok nehézségbe ütköznék a terület messzesége miatt. — A görög külügyminiszter kijelentette, hogy az országban munkanélküliség van és így nagyobb számú német zsidót nem fogadhat be, fokozatosan körülbelül 1000 zsidó találhatna elhelyezkedést. — A hollandi határt csak olyanonk léphetik át, akik egy hollandiai hatóság által megerősített bizonylatot mutatnak föl hollandiai alkalmaztatásukról. — A spanyol és francia Marokkó területén egynéhány zsidó orvos elhelyezkedést találhat.

A zsidó háztulajdon veszélyben

Németországban rendelet készül, hogy ingatlant a nem-árják jövőben csak a tartományi helytartó külön engedélyével adhatnak el és csupán az ő engedélyével lehet nem-árják ingatlanára jelzálog kölcsönt fölvenni.

Terror-aktusok

Boroszlóban letartóztatták és internálták dr. Reichnitz jogügyi tanácsost, egy az ottani zsidó lapban megjelent cikk miatt, amelyben a hatóság németellenes rágalmat látott. — Mannheimben rohamosztárosok benyomultak a templomba, a berendezéseket megrongálták, a Tórákat szétépték, de — az ezüst-díszeket elrabolták. — Nürnbergben a rohamosztárosok 300 kereskedőt összefogtak és zárt menetben kaszárnába kísérték. Természetesen semmiféle tekintetben

nem találták őket vétkecsnek és szabadon kellett őket bocsátani.

Gyanus nyájaskodás

Németországban némely tekintetben olyan politika kezd lábrakapni; hogy: ahol nem kerül pénzbe, ott nyájaskodni is lehet. Így például a berlini földrajzi társaság aranyéremmel tüntette ki Phillipsohn földrajzi tudóst, akinek apja Ludwig Phillipsohn hitszónok, a neológ reform úttörője volt Németországban. — Freiburgban rendkívül ünnepelelték Lewy professzor, híres matematikust. — A budapesti napilapok közölték, hogy egy debreceni ügyvéd a berlini törvényszékhez beadvánnyal fordult, hogy tekintettel arra, hogy ő nem-árja, képviselheti-e ügyfele érdekeit? A berlini törvényszék sürgönyileg értesítette, hogy külföldiek számára nincs semmiféle megszorítás, sőt előzékenységéből (zsidórol lévén szó), a szombatra kitűzött tárgyalást szerdára helyezik át. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy valamelyik berlini iparostelephelyben is épen ilyen jóindulatú indítvány hangzott el a vasárnapi munkaszünettel kapcsolatban. Azt indítványozták, hogy a zsidók köteleztessenek a szombati pihenésre, természetesen a vasárnapi munkaszünetre is.

A német-ellenes bojkott

A most zsidó hitre visszatért Lord Melchett által megindított és a július 15-ére egybehívott németellenes bojkott ügyében való konferencia tudvalegleg elmaradt, illetőleg október 10-ére lett elhalasztva. Közben azonban Londonba érkezett az amerikai deputáció és az a konferencia elhalasztásába, nem egyezett bele, hanem július 20-án Amszterdamban konferenciázott és elhatározta, hogy folytatja a harcot, a mai német rezsim ellen. Arról is beszélnek, hogy

Orth. kóser penzió

Buda legszebb helyén a Svábhegy déli lejtőjén, május hó 1-én megnyitott. Komfortos szobák. **Napi penzió 5 P-161** Allandó minjón **Ugyanott házhelyek olcsón eladó.**

Krausz Mór Park-penziója, l., Torbágyi-ut 110. Tel.: 65-2-75.

Az 59-es végállomástól 10 perc.

Im Hause eines Wiener Schuldirektors werden Schüler und Schülerinnen in Pension genommen. Streng orthodox, Schulnachs Hilfe. Sprachen und gründlicher Unterricht in jüd. Fächern. Für Mädchen auch in Haushalt und im Nähen! Auskunft erteilt Schuldirektor Rabb. S. Neuwirth Wien, II., Zwerggasse 5/14.

ORTH. KÓSER PENZIÓ BALATONSZEMESÉN
Ujonnán berendezett villában a Balaton fölötti magaslaton. Közvetlen kilátás a Balatonra. Parkirozott udvar. Elsőrendű házikozart. Kérjen árajánlatot! Kohn Vilmos, Balatonszemes

egy fujtatót, nagy büszkén haza vitte és azt mondta a cselédjének: „Ezentul nem kell tüzet raknod, hanem az ételeket a tűzhelyre kell tenni és a fujtatót üzembe kell helyezni.” A cseléd így tett, de órák mulva sem főtt meg az ebéd. Erre a mi emberünk megbotránkozással visszavitte a fujtatót az eladóhoz. Amikor elmondta neki, hogyan járt, azt felelte: „Hjah! Ahol egy szikrányi tűz sincsen, ottan a fujtató sem használ semmit!” Tehát, ha nem hallgattok szavamra, akár fizetésemelést, akár jobb erkölcsöket kérek tőletek, akkor ez azt jelenti, hogy — az utolsó szikra sincs már meg, amelyet a szívből jövő szavak fujtatója fel tudna lobbantani...

Szívből jövő kérésünk: **szíveskedjék az előfizetési díjat beküldeni.** A szívből jövő kérésünk bizonyára be fog hatolni a szívekbe, hiszen hí előfizetőink már sokszor megbizonyították, hogy a „Zsidó Ujság” iránti szeretetük s ragaszkodásuk szikráját csak egy kissé kell élesztgetni; akkor újra feléled. Szívből jövő kérésünket fogadják szívesen.

Szlovákiából

A nagymihályi és eperjesi rabbiszékek körül

Előbbi hitközség neves főabbija néhány év előtt elhunyt; az eperjesi főabbit viszont, aki lengyel állampolgár kiutasították. Most mindkét rabbiszék betöltésére nézve, egyszerre kapunk jelentést — egy és ugyanazon személyt kombinációba véve. Amint ugyanis a mult számunkban jelentettük: Horovitz Jenő frankfurti főabbit rövid ideig Magyarországon tartózkodott. Az egykori hunfalvi főabbit Szlovákiában (Hunfalván stb.) is időzött s ezzel kapcsolatban úgy a nagymihályi, mint az eperjesi hitközség vezető köreiben felmerült a terv: a rabbiszékek betöltésére Horovitz főabbit meghívni, aki a hitközségük vallási életének fellendítésére feltétlenül alkalmas volna. Horovitz főabbit egyébként már csaknem két hete visszatért Frankfurtba.

Bész Jákajv-konferencia Kassán

A vallásos nőnevelés szolgálatában álló és Lengyelországból kiinduló Bész Jákajv-mozgalom oly erős Szlovénszkóban, hogy augusztus 13-ára és 14-ére konferenciát hívnak össze Kassára, amelyben az ezekben az iskolákban kiképzett tanítónők és az ügy iránt érdeklődő körök fognak tanácskozni és előadásokat tartani. A vasút 33% kedvezményt nyújt.

A komáromi orthodoxia (Levél a szerkesztőhöz.) A „Zsidó Ujság” hitközségi ügyekben mindig a

Vidéki

zsidók

és

szalma- özvegyek

P 1.30-ért

ארטה. כשר
menüt

Weisz

Mendelnél

Wesselényi-u. 18.

Kazinczy u. sarok

EBÉDELJETEK!

Naponta

többféle

hal

50-60 fill.

pártonkívüliség, illetőleg a pártok feletti tárgyilagosság álláspontját foglalja el. Ezért kérem b. lapjuk 28. számában foglalt és a komáromi orth. hitközségre vonatkozó közlemény helyreigazítását.

A komáromi orth. hitközségben mindenki szobattartó, mindenki konzervatív, különben nem lehetett volna beiktatni alapszabályainkba azt, hogy nem lehet teljesjogú hitközségi tag, akinek felesége saját hajában jár. Az utóbbi megszorítás csak az újonnan jelentkező tagokra vonatkozik, a régi tagok megmaradnak jogaikban. Csak azért van ez, hogy a jelenlegi választmány több tagjánál a sajtó-paragrafus nem bír jogosító hatállyal. Szó sincs tehát arról, hogy a többiekkel szemben a „vallások” volnának most kormányon. Az ellenzékiek vannak legalább olyan vallások.

Az egész kérdésnek egy nem-orthodox hírlapíró részéről történt hírlapi tárgyalása: pártkülönbség nélkül a legnagyobb megbotránkozást váltotta ki.

St. I.

A huszti főabbit e héten karlsbadi kurájáról hitközségébe haza utazott. Közeli jeruzsálemi útja iránt igen sok jesivanövendék érdeklődik, aki a főabbit jeruzsálemi jesiváján tanulni óhajt. Palesztinai vízumért az angol konzulátushoz kell folyamodni, ahol hangsúlyozni kell, hogy nem **letelepedésről**, hanem **tanulmányfolytatásról** van szó.

A pozsonyi jesivabeli *chevro magidász* ebben a szemeszterben igen élénk tevékenységet fejtett ki s különösen a következők váltak ki buzgó közreműködésük által: Löwy (Pejsöc), Weisz (Huszt), Weisz (Nitra), Benedikt (Wien), Ehrentreu (Sobotist), Ehren-treu (Bratislava), Freijch (Huszt), Haberfeld (Topolcany), Katz (V. Sarluhy), Kellner (Ujhely), Kaufner (Felsöszeli), Müller (Galanta), Reichenberger (Trnava), Ungar Bratislava, Wollner (Szabad-szállás), Wieder (Gyöngyös).

A munkácsi békeakció

A munkácsi hitközség ideiglenes vezetősége felhívást bocsájtott ki, amelyben a híveket egyetértésre és békére buzdítja, a hitközség anyagi és erkölcsi javainak megőrzése céljából. Ezért az orth. anyahitközség a volt. u. n. „neológ” tagoknak a békejobbot nyújtja s hangsúlyozza, hogy a volt „neológok” orthodox szempontból most már teljesen egyenértékűeknek tekintetnek, az orthodox hitközség többi tagjaival. — A felhívásból egyébként kiderül, hogy már most is vannak olyanok, akik az ügyek rendezését megszeretnék akadályozni, s nincsenek tekintettel a békeszerzés néhez művére.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Ékev, Ov 20, V. Perek
Gyertyagyújtás (Bpest): 6 50
kimenetele " 7 45

— A BUDAPESTI ORTH. HITKÖZSÉGI FŐKÁNTORI ÁLLÁS betöltése egyelőre újabb halasztást szenved. Az őszi ünnepekre — amint értesülünk — *Winkler Pinkász* előnyösen ismert sárvári főkántor lett szerződötve. *Winkler* főkántor a nemrég Palesztinában elhunyt világhírű Joszele Rosenblatt méltó tanítványa, művészi erejű kántori teljesítménye közismerten lebilincselő hatású.

— UJ ELŐADÓ A KULTUSZMINISZTERIUM FELEKEZETI ÜGYOSZTÁLYÁBAN. *Dr. Gerlóczy Károly* miniszteri tanácsos 35 éves szolgálat után nyugat-ombra vonult *Tóth István* helyettes államtitkár vezetése alatt működött a zsidó felekezeti ügyek intézésében és különösen az orthodoxia látja tájadalommal a kiváló ember távozását. *Gerlóczy* kitűnő jártassággal bír a magyarországi izraelita felekezeti élet összes, sokszor kúszt es kényes, vitás kérdéseiben. Mindenkori tapintatos, türelmes és jóindulatú volt a zsidó ügyek intézésében. Alaposságára és nobilitására jellemző, hogy egy-egy döntés előtt rendszerint érdeklődött az orthodox központi iroda álláspontjáról, amelyet mindenkori honorált. Mindig arra igyekezett, hogy a zsidó felekezet és az állam érdekei kiegyenlítésének szolgálataiba állítsa széleskörű jogi tudását és odaadó, eredményes munkálkodását.

— Az ügyosztályban a helyét most *dr. Sárkány Alfréd* miniszteri tanácsos foglalja el, akinek régebbi működéséből ki-folyólag széleskörű tapasztalatai vannak a téren és aki rendkívül lebilincselő egyéniséggel s őszinte jóakarattal tanúskodó intézkedéseivel már eddig is a legnagyobb mértékben megnyerte az orthodoxia bizalmát és rokonszenvét.

— ORTHODOX ÉS NEOLOG IFAJUSÁG ELHELYEZKEDÉSÉRŐL. A multkor írtunk a zsidó ifjúság elhelyezkedéséről és megállapítottuk, hogy a neológ bankigazgatók és iparbárok tervszerűen ellene vannak a zsidó ifjak elhelyezkedésének. Ezzel kapcsolatban levelet kaptunk, amely erre vonatkozólag több

adatot sorol föl. Elmondja, hogy egyik nagy bankunk személyzeti igazgatója a legradikálisabb antiszemita, holott apja samesz volt Budapesten. — A budapesti zsidó diákbizottság felhívását visszaküldte az egyik iparbárok, akinek az apja hitközségi előjáró volt, azzal, hogy felekezeti célokra nem ad.

— SÍRKÖAVATÁS. *Holzer Lipót* megdicsőült bpesti főkántor sírköavatása f. hó 14-én reggel 9 órakor lesz az új orth. temetőben.

— ELHUNYT A HUSZTI DÁJON. A napokban elhunyt *R. Smúél Dovid Friedmann* huszti alrabbi 75 éves korában. A megdicsőült kedvence tanítványa volt a hírneves *M'haram Schick* egykori huszti gaonnak. — תנחניה

— TÓRAAVATÁS JERUZSÁLEM-BEN. *Alexander Vilmos* volt sátoralja-új helyi bankigazgató, lapunk jeles munkatársa másfél évi szentföldi letelepedése után kiszállította széfer Tóráját Ujhelyről Jeruzsálembe. Mielőtt valamelyik templomban elhelyezték, a lakásán felavatta. Barátokból álló kis társaság elment *Sabosz-nachmú* napján I'tentiszteletra a lakására, ahol a széferből *Erec jiszro'eben* felolvasták a hetiszidrárt *eliször*. Ima után *Alexander úr k'üst* adott a vendégeknek, akik a jókívánások özönével elhajozták. Az avatási aktus igen bensőséges, megható és kedves házi ünnepe volt a Szentvárosban.

— TELJES KATONAI SZOLGÁLATMENTESÉG TISO-BEOV ALKALMÁBÓL. A miskolci 7. vegyesdandár parancsnokság a bójtnap alkalmából az orth. hitközség kérelmére az összes zsidó vallású katonák részére szolgálatmentességet és kimaradást engedélyezett. Ez a rendelkezés annak a megértő szellemnek köszönhető, amelyet a kormányzat az egész vonalon, főképpen a vitéz hadsereg körében meghonosított.

— TISZA-ÁRADÁS UTÓLAGOS ÁLDOZATAI. *Erev Tis'o-beovkor* megrendítő szerencsétlenség történt Máramarosszigeten, melynek két kis gyermek esett tragikus áldozatul. *Engel Meyer Hersch* marhakereskedő három kisfia egy jóvas szekérrel igyekezett a délutáni órákban a Rona-patakon átjutni, hogy a patak tulsó partján lévő kertben dolgozó édesanyjukat meglátogassák. A szekér a sekély vízi mederben egy négyméteres

gödörbe zuhant és a szekéren a tizenhárom éves *Mendel* és a tíz éves *Ben Zion* a vízbe fulladtak. *Engel* harmadik gyermeke, egy hat éves fiúcska a csodával határos módon megmenekült. A két kisgyermek a legutóbbi áradás áldozata tulajdonképpen. Az történt ugyanis, hogy a Róna áradása alkalmával az árvíz kimosta egy helyen a patak medrét, anélkül, hogy az eképpen keletkezett mélységről valakinek is tudomása lett volna.

— ELJEGYZÉSI ÜNNEPSÉG. Néhai *Ehrenfeld Sándornak*, a budapesti orth. hitközség egykori neves előjárójának, a világhírű „*Chasam Szajfer*” unokájának leányát, *Rózsikát* eljegyezte *Rosenberg Mór* fővárosi nagykereskedő. Az előkelő családi ünnep iránt a budapesti orthodox társadalom széles rétegeiben örömteljes együttérzés nyilvánult meg és számosan tolmácsolták szerencsekívánataikat özv. *Ehrenfeld Sándornak*.

— AZ OMIKE LOVRANAI NYARALÁSI AKCIÓJA. Arra a nagy érdekű désre való tekintettel, mely az OMIKE (Üllői-út 11, Tel.: 86—7—12.) júliusi lovranoi nyaralási akciója iránt megnyilvánult, az egyesület elhatározta, hogy augusztus 21-i indulással és szeptember 6-i visszatéréssel ezt a nyaralást megismétli. Ennek a nyaralásnak összes költsége utazással, a lovranoi orth. község Weiss-féle pensióban bőséges teljes ellátással, kurtaksával, be- és kiszállítási költségekkel együtt: P 188.—

— BEKÜLDÖTT HIREK. *R. Chájim Mordche* nagyrabbi, a hírneves *R. Mordche Nadwornek* unokája Budapestre érkezett, ahol szombaton át *Steinmetz Abraham* (Laudon u. 9.) lakik — *Nyír-egyházán* *Horovic Andor* rabbi, a szilagy-nagyfalusi főabbit leendő veje, a főabbit és hitk. felkérésére szombaton másfélórás magasszarnyalású charifűsz. és magidűsz. drósót mondott. A tehetséges, fiatal, nagy reményekre jogosító rabbit a közönség meleg ovációban reszesítette. — A *galantai* volt tanítványok egyesületének vezetősége felkéri az összes díjhátralékban levő tagokat, hogy a járandóságot mielőbb beküldjék. — *Bácsalmason* *Friedmann kántor Sájé* fiának barmiczvó-avatása volt a mult szombaton, impozáns keretben. *Stein Jakab* hitk. elnök az előjáróság nevében szép órával és láncsal ajándékozta meg az igen szép drósót mondott ünnepeltet.

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárak nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókküzet: Nádor-utca 21.

Pályázatok

A salgótarjáni aut. orth. izr. hitközség a főrabbi-állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkivántatik, hogy három elismert kiváló orthodox rabbittól megfelelő hatoro-val rendelkezzen, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja. Csakis működő rabbik pályázata véteik figyelembe. Bemutatkozásra kizárólag meghívottak bocsáttatnak és csak a megválasztott utiköltségei lesznek megtérítve. Javadalmazás megegyezés szerint. Okmánymásokkal felszerelt pályázati kérvények, kor és családi állapot megjelölésével, augusztus hó 25-ig alulírott hitk. elnökhöz címzendők.

Salgótarján, 1933. augusztus 3.

Rauchwerger Mór elnök,
Schlesinger Dániel titkár

A poigárl orth. izr. hitközség metsző-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Feltételek megegyezés szerint. Utiköltségeket csak a meghívottaknak térítünk. Pályázati kérvények jelen hirdetés megjelenésétől számított 30 nap alatt nyújtandók be. Izr. hitközség, Pozsony.

A komáromi aut. orth. izr. hitközség keres azonnalra elsőrangú hitoktatót, aki képességgel bír: **chüimis-rasit** stb. kitűnő eredménnyel tanítani. Szlovák nyelvismerettel rendelkező előnyben részesül. Honorárium megegyezés szerint. Utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Pályázatok bizonyítványmásokkal a következő címre küldendők:

Rosenbaum Áron
hitk. elnök, Komárom

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)
Ehrenfeld Rózsika és Rosenberg Mór Budapest, jegyesek.

Weinberger Henrik Fehérgyarmatról, eljegyezte Rubin Ilonkát, Szerencséről.

Herzog Anny Wien, Sussmann Vilmos Budapest, Sussmann Viktor bpesti orth. rabbi fia, f. hó 6-án Győrött házasságot kötöttek.

Herskovics Pirikét (Balassagyarmat-Gyöngyös) eljegyezte Rand Dező (Kecskemét-Tornalja).

Mól טוב יצמח כנן רטוב כנפן אדרת יסרה להוד ולהסארת היה החתן תמים למעלות הרב הגדול החויב מה מסוק מרגליות כמוהריר משה אהרן הלוי הורוויץ ניי משה שוש ישיש עם ארושוהו בת ההיג אבדקיק נאדיפאלה בנלה רנה דיצה וחרוה. כעחירת האחים המברכים מעומק לבס: הקי אלעזר והיק אהרן יהושע בריעננה. נירעדיהאוא Reich Sámuel verbói főrabbi ezúton szerette meg hívja összes barátait, ismerőseit, híveit, leányának Nagel I. úrral (Tapolcsány) f. hó 13-án déli 1 órakor Verbón megtartandó esküvőjére. (Mindenkülön értesítés helyett).

Herskovics Árpád, az óbudai izr. hitközség alelnökének és a Talmudtóra elnökének fia, f. hó 6-án házasságot kötött Jerett Annuskával, Pomázról.

ברכת מולא טכא מעילא מן כל ברכתא יעלה ויניע לכי היב החתן החשוב המוסלמ ומוסלג ובקי בתורה ויראתו טורה כמר ישעי אל" ניי שווארטץ מקה"י נירעדיהאוא יע"א מאוים מעומקא דליכא הכריו:

תלמידו ישיבה הרמה שפראן יצ"ו.

Geslner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerőzsde-tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékot küld.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre hűlendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelégés levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi út 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasság-közvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

VALLÁSOS zsidó mindenleány gyermektelen házaspárhoz felvétetik. Főzni tudók előnyben. Kövesi Ignác, Bpest, Rombach u. 16. (üzlet).

FIATAL orvos külföldön, nősülne. Intelligens csinos, vagyonos lányt keres. „Jofoh chá-ivono” jelige.

NYOMDÁSZSEGÉD, szedő-nyomó, szobabattartó, állást keres. Cíni a kiadóban.

BENŐSÜLHET 1000 pengővel rendelkező szobabattartó fiatalember a rőfös-, fűszer-szakmából 28-32-ig. Leányomnak, aki 23 éves, tehermentes üzletháza és 3000 P készpénze van. Leveleket „Fa'usi parnósze” jeligére

10 ÉVES szobabattartó rőföskereskedő segéd szerény fizetéssel elhelyezkedne vidéken is. Friedmann Zoltán, Flamm Izidor címén, Szikszó.

POZSONYI jesivát végzett fiatalember — előkészít polgári, gimnáziumra és bármilyen zsidó tárgyra — házitanítói állást keres, vidéken is. H. M. Krausz Miklósnál, Miskolc, Deák.tér 4.

Metsző-(sakter-) fujtatók!

SULKÓ ÉS WINTERNITZ
fujtatógyár. Alapítva 1894.

Budapest, VI., Jász ucca 3.

A magyarországi aut. orthodox hitközségek tulnyomó részének állandó szállítója.

Javítások!

Nyugdíjazott tanítónál Bratislavában 2-3 gyermek a jövő tanévre teljes penzióba felvétetik. Új ház, minden komforttal, vallásos nevelés és korrepetálás. Müller, Bratislava, Edlov-dvor SUCHE ausschlieslich deutsch-jüdisches Kinderfräulein zu meinem einzigen 6-jähriges Mädel. Das Kind spricht schon ziemlich deutsch. Das Fräulein hat in freier Zeit im Haushalt behilflich zu sein. Mit französische Sprache bevozugt. Offerte und minima'e Gehaltansprüche an: Brieger Andor, Apc. KÉT személyes háztartáshoz szigorúan orth. idősebb személy, ki egyszerűen főzni tud, mint házvezetőnő felvétetik. Minden durva munka házon kívül végeztetik. Ajánlatok Rosenstingl Jakab butorkereskedő, Kőszeg, címre küldendők.

100 PENGŐS orth metszői állásomat azonnal átadnám 300 P telépésért. Cím „Dunántúl” jeligére, válaszlappal a kiadóban.

VALLÁSOS talmidchóhom, ki a világi tantárgyakra is előkészít, melamed-állást vállal. Német nyelvet is bírja. Lehet külföldön is. Egyszermind mint jó hangú főünnepi műszoj-előimádkozó is ajánlkozik. „Szorgalmas” jelige.

PAPLANOK, matracok legolcsóbb beszerzési forrása: Teicher Izsák paplan-készítő, Budapest, VII., Kertész u. 48. (Szombaton zárva).

DIÁKLÁNYOKNAK szigorúan vallásos családi otthont nyújt tanár-házaspár. Korrepetálás. Idegen nyelvek. Zongora. Reif, Budapest, VII., Nagydíófa u. 27. A középiskolák centrumában.

OKLEVELES tanítónő házitanítói állásba elhelyezkedne. Vidéken is. Gyenes Margit, Óbuda, Vörösvári út 3.

NŐSÜLNE, esetleg benősülne, exisztenciával rendelkező, rabbicsaládból származó, volt böcher. Szerény igényű, háziasan nevelt, vallásos, intelligens, fiatal leányt keres. „Ben tajro család”

ELLÁTÁS és lakás ellenében chümischrási és héber nyelv tanítását mint házi tanító, vá'lalom Kjeinmann Miklós, Bpest, Főpostarestante.

DIÁKFIUT VAGY LÁNYT orth. ellátással vál'alok az iskolaévre. Cím vá'laszlappal a kiadóban.

MELAMEDOT, nőtlent, keresek, ki polgáriisko'ai magánvizsgára előkészít. Kohn Mór, Konyár.

VALLÁSOS magántisztviselő, kis családú, hitközségnél vagy hasonló intézménynél állást keres Titkári, jegyzői és esetleg hitoktatói teendőket vállalja. Cím a kiadóban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

אללנעמינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkzámla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A jog és a méltányosság

Megfigyelhető jelenség, hogy amióta hitközségeink életében búja fő módjára mindenütt felburjánzik és egyre terjed a vizálykodásoknak kiirthatatlan, méregtartalmú növényzete, mit sem lehet gyakrabban hallani, mint a *din*, a *din tajró*, a *sülchon örüchra*, a *jogra* való hivatkozást.

A mindennapi élet tapasztalatából tudjuk, hogy az életben a legtisztességesebb, a legigazságosabb emberek élnék a legkevesebb joggal, ellenben a kevésbé igazságos emberek tele vannak joggal, egy egész társzekerre való áll mindig rendelkezésükre állandóan arra hivatkoznak, mint egyedüli őrök a jognak és törvénynek. Pedig az írott jog, a törvény csupán egy külső kerete az annál sokkal fontosabb, az etikai érzésünk által parancsolt cselekedeteknek és helyeselt tilalmaknak. Mert lényegében véve az a jogos, ami etikai érzésünk szerint helyes s azt kell cselekedeteinkre nézve kötelezőnek elismerni s magatartásunkat ehhez idomítani. Éppen ezen okból: annak, aki saját magának parancsolni tud, nincs szüksége bíróra, tehát törvényre sem. Mindig az erkölcsi értelemben vett igazságot kell keresnünk, de nem a jogot, mert ami jogos az még nem mindig méltányos is. A hitközségek feldúlt békéjét sehol sem lehet helyreállítani, csupán azért, mert jogaiból senki nem enged. Miért is engedne, mikor szerinte joga van jogaihoz. Persze, nem a magasabb az erkölcsi szempont és a közérdek által diktált igazságot keresik és védelmezik, hanem inkább az alacsony, emberi, hiúsági érzésből fakadó, egyéni jogot, mely legtöbbször homlok-egyenest ellenkezik az előbbivel. „Laj chorvó jerusolájim, elő mipné shehemidú divréhem ál din tajró” — Jeruzsálem elpusztulásának nem utolsó sorban szintén az volt az oka, hogy

mindenki a din tajróra, a törvény száraz betűjére hivatkozott. Ez bontotta meg a békét, ez okozta a szét-húzóást, a háborúskodást, a testvér-harcot, aminek nyomában a végső pusztulás jár. A törvényt mindenki tisztelni köteles, azonban annak száraz szava szerint egymás mellett megélni szinte lehetetlenség. Az évekig tartó vizálykodások következtében a végkimerülés stádiumába jutott hitközségeinknek az adja meg a kegyelem-dőfést, hogy az érdekeltek látszólagos jogaikat a végsőig védik, még akkor is, ha ezáltal pusztulásba viszik úgy saját magukat, mint ellen-lábasait.

Nem akarok egyes esetekre célozni, általánosságban beszéllek: hisz példa elég van rá, aki keresi, az könnyen megtalálja s állításaim helyességét igazolva látni fogja. De hisz nem is ez a fontos. A fontos az volna, hogy a mondottakból vonják le a tanulságot s a régi, merev ellentétes álláspontok szűnjenek meg a hitközségi élet kebelében, minekután előkészíthető lenne a talaj a felépítő munkához, a vallási intézmények fejlesztéséhez, az igazi vallási élet kimélyítéséhez, mert ezek szenvednek legtöbbször a pártoskodás következtében; minden erő felemésződik a meddő harcokban. Több méltányosságot! B. L.

Beszélgetés a palesztinai eszrogexport vezetőjével

Közli: Alexander Vilmos, Jeruzsálem

A Zsidó Ujság 28-ik számának a szentföldi eszrogra vonatkozó és a palesztinai orthodoxia körében nagy feltűnést keltett vezércikkével a kezemben, felkerestem Friedmann Emánuel urat, a szentföldi eszrogkereskedők egyesülésének (Hiszachdusz szajchré eszrajgé Erecz-jiszroél) elnökgazgatóját. Kíváncsi voltam arra, hogy ő, aki a palesztinai eszrogexportot irányítja, miképpen látja a dolgot.

A Földközi tenger jaffai partján levő impozáns raktárában kerestem fel Friedmann igazgatót. Nagyszerű hatással van réam tapasztalni, hogy több száz zsidó munkás és tisztviselő találja a vállalatnál megélhetését. Hozzák az eszrogot, osztályozzák, szakemberek minősítik, hiszen egy pontocska az eszrog értékét nagyon megváltoztatja és ugyanaz mondható róla is, mint a tojásról, hogy egyik sem ha-

sonlít a másikhoz. Asztalosok tömege ládákat készít, mások csomagolnak és szétküldik már az árút a világ minden tájékára.

Bemutatom neki a Zsidó Ujság példányát, átfutja, ért magyarul, ő egyébként a magyar származású s a múlt évben elhunyt hírneves Sonnenfeld jeruzsálemi orth. főrabbi veje. Nagyon megörül a cikknek s azt mondja:

— A „Zsidó Ujság” szent és igaz ügyben emelt szót. Ugyilátszik, hogy a lelkekben dereng az igazság. Évről-évre emelkedik ugyan nálunk a rendelések száma, de egyes országok zsidó lakossága számát tekintve, aránylag kevés rendelés jön, amiből arra lehet következtetni, hogy az eszrogkereskedők egyrésze visszaél a vevő bizalmával és görög árút ad neki szentföldi helyett. Ez a lelkiismeretlen eljárás valóban kimeríti a tisztességtelen verseny kritériumát, de